

6 באוגוסט 2012

כוח קדס, יחידת עילית של משמרות המהפכה באיראן, משמש כחוד החנית של מתקפת הטרור האיראנית המתבצעת נגד ישראל ברחבי העולם בשיתוף פעולה עם חזבאללה. הפיגוע בבולגריה של חזבאללה מסמן להערכתנו את "הצלחתה" הבולטת של מתקפה זאת.

קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס, מרכין ראשו בפני המנהיג עלי ח'אמנהא'י (3 ביולי 2011, asriran.com).
פעולות הטרור והחתרנות המתבצעות ע"י כוח קדס זוכות לגיבוי של ח'אמנהא'י והצמרת האיראנית

כללי

1. שורה של פיגועים וניסיונות פיגוע, שאירעו במדינות שונות ברחבי העולם, **שבו והמחישו, כי ישראל נתונה למתקפת טרור איראנית**. מתקפה זאת, המתבצעת בשיטות פעולה שונות, מאורגנת ומבוצעת ע"י **כוח קדס**, יחידת עילית של משמרות המהפכה האיראנים. בביצוע מתקפת הטרור משולב **ארגון חזבאללה**, המשמש ארגון חזית (Proxy) עיקרי בידי כוח קדס למשימות טרור בחו"ל. הפיגוע נגד אוטובוס הנופשים הישראליים בבולגריה הינו, להערכתנו, חלק מ"מתקפה" זאת והוא מהווה את "הצלחתה" הבולטת עד כה (על פי דיווחים ראשונים חמישה ישראלים ושניים לא ישראלים נהרגו ולמעלה מ-30 נפצעו).

2. **מטרותיה של מתקפת הטרור, שצברה תנופה בשנה האחרונה, הינן להציב מענה למערכה החסויה, שבראיתה של איראן מתנהלת נגדה, וקונקרטיית-לנקום על הריגת מדעני גרעין איראניים ובכיר חזבאללה עמאד מע'ניה, המיוחסים לישראל, ולהרתיע את ישראל מפני פעולות נוספות**. מעבר לכך **מכוונת מתקפת הטרור לחזק את מעמדה של איראן במערכה הכוללת שהיא מנהלת**

נגד ארה"ב וישראל ולאותת להם על יכולות תגובה איראניות במקרה שאיראן תותקף. יעדיה של מתקפה זאת היו עד כה בעיקר דיפלומטים ישראלים, המשרתים בשגרירויות השונות, תיירים ישראלים ובמקרה אחד לפחות גם אישים יהודיים. במקביל למתקפת הטרור נגד ישראל ביצע כוח קדס פעולות טרור, שסוכלו, נגד יעדים סעודים ובחרינים (הבולט שבהם ניסיון התנקשות בחיי שגריר סעודיה בארה"ב).

3. מתקפת הטרור האיראנית נגד ישראל, בשיתוף פעולה עם חזבאללה, שהוצאה מאז מאי 2011, מצאה ביטויה במדינות רבות ובתוכן בולגריה, קפריסין, קניה, אזרבייג'אן, הודו, גיאורגיה, תאילנד ותורכיה (פירוט ראו נספח). במרבית המקרים ניסיונות הפיגוע נכשלו או סוכלו, בין אם בשלב הביצוע ובין אם בשלבים מוקדמים של איסוף המודיעין. בכמה מקרים אף נחשפו ע"י שרותי הביטחון המקומיים "טביעות אצבע" של איראן וחזבאללה, שטמנו פוטנציאל (שלא מומש) של סיבוך יחסי איראן עם המדינות הללו. באחד המקרים עלה בידי מבצעי הפיגוע להטמין מטען חבלה מגנטי במכונית שליח משהב"ט בהודו, שפיצוצו גרם לפגיעת אשת השליח (13 בפברואר 2012).

4. בראייה לאחור ניתן לקבוע, כי האיראנים גילו נחישות ותעוזה והמשיכו במאמצייהם לבצע פיגועים נגד ישראל למרות סדרת הכישלונות. "הצלחת" חזבאללה בפיגוע בבולגריה, שקטעה רצף של כישלונות מבצעיים, עלולה, להערכתנו, לעודד את המשך מתקפת הטרור נגד ישראל ואף להביא להגברתה. "על הכוונת" נמצאים, על פי כתבה בעיתון *The Wall Street Journal*, מיכליות ומתקני נפט, הן באזור מיצרי הורמוז והן מחוצה לו. על פי אותה כתבה מתכוונת איראן לפגוע בסחר הנפט העולמי כתגובה לסנקציות הבינלאומיות וללחצים האחרים המופעלים עליה¹.

מבנה העבודה

5. עבודה זאת מהווה חלק ראשון ממחקר מקיף אודות פעולות הטרור והחתרנות ושל "ייצוא המהפכה", שמבצעת איראן ברחבי העולם זאת בדגש על כוח קדס, כמחולל המרכזי של הפעולות הללו בעשור האחרון. שני חלקים נוספים של העבודה, שיפורסמו בהמשך, יעסקו בזירות הפעילות העיקריות (בחתכים של יבשות ומדינות) ובניתוח המודוס אופרנדי של הטרור האיראני. חלק נוסף יעסוק בפעילות הטרור של ארגון חזבאללה הלבנוני, המשמש כ-proxy המרכזי של כוח קדס ומערך הטרור האיראני.

6. העבודה הנוכחית כוללת שני חלקים:

א. מבוא- הטרור האיראני ומטרותיו:

(1) איראן כ"יצואנית" טרור לרחבי העולם.

¹ *The Wall Street Journal*, 19.7.2012, "U.S Says Iran Plans to Disrupt oil Trade"

- (2) המימד האידיאולוגי: תפיסת "ייצוא המהפכה".
- (3) מקומם של בני העדה השיעית במערכת הטרור והחתרנות.
- (4) ההיבט האזורי: "ייצוא המהפכה" לנוכח הטלטלה בעולם הערבי.

ב. כוח קדס:

- (1) אופיו של כוח קדס.
- (2) מטרות פעילותו.
- (3) נסיבות הקמת כוח קדס.
- (4) מבנה וארגון הכוח.
- (5) "יחידה 400".
- (6) אבני דרך בביוגרפיה של קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס.
- (7) אבני דרך בביוגרפיה של אסמאעיל קאא'ני, סגן מפקד כוח קדס.
- (8) מאזן ביניים של פעולות כוח קדס.

ג. נספח: פיגועים וניסיונות פיגוע נגד יעדים ישראלים/יהודים ע"י כוח קדס/חזבאללה (מאז מאי 2011).

מבוא-הטרור האיראני ומטרותיו

איראן כ"יצואנית" טרור לרחבי העולם

7. כוח קדס משמש כזרוע הטרוריסטית הארוכה של איראן, שהינה מזה שלושה עשורים "יצואנית" הטרור המובילה בעולם. תואר זה ניתן לאיראן בדו"חות השנתיים של מחלקת המדינה האמריקאית, שהאחרון שבהם (המתייחס לשנת 2010) והופץ באוגוסט 2011. להלן הקטע בדו"ח העוסק באיראן² (ההדגשות הן של מרכז המידע):

"Designated as a State Sponsor of Terrorism in 1984, Iran remained the most active state sponsor of terrorism in 2010. Iran's financial, material, and logistic support for terrorist and militant groups throughout the Middle East and Central Asia had a direct impact on international efforts to promote peace, threatened economic stability in Gulf, and undermined the growth of democracy.

In 2010, Iran remained the principal supporter of groups implacably opposed to the Middle East Peace Process. The Qods Force, the external operations branch of the Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC), is the regime's primary mechanism for cultivating and supporting terrorists abroad..."

8. חוד החנית של ביצוע מדיניות התמיכה בטרור, כנאמר בדו"חות מחלקת המדינה, מהווה כוח קדס, יחידת העילית של משמרות המהפכה. לשם קידום פעילותו של כוח קדס מקצה המשטר האיראני משאבים ניכרים, בכסף, כוח אדם איכותי וציוד צבאי. בו בזמן מוכן המשטר ליטול על עצמו סיכונים מדיניים ומבצעיים בדמות פגיעה בקשרי איראן עם המדינות השונות, כאשר פיגועי הטרור והחתרנות נחשפים.

9. פעולות הטרור והחתרנות, שמקדמת איראן, אינן מצטמצמות רק למזרח התיכון אלא הן מתבצעות במדינות רבות ברחבי העולם. ה-Modus Operandi של הטרור האיראני, המשתנה מעת לעת, וכולל בין השאר פגועי התאבדות חסרי אבחנה וחיסול "נקודתי" של אישים (בתוכם דיפלומטים). יעדי הטרור האיראני הינם ישראל והעם היהודי; ארה"ב ובעלי בריתה במערב; מדינות ערביות המתנגדות לאיראן (בדגש על סעודיה ובחרין) ופעילי אופוזיציה למשטר האיראני. העובדה שפעולות טרור אלו מנוהלות ע"י מדינה בעלת משאבים הופכת את הטרור האיראני לבעל יכולות מבצעיות ולמסוכן הרבה יותר מזה המתבצע ע"י ארגוני טרור מקומיים, חסרי תמיכה מדינתית.

² "Country Reports On Terrorism 2010", United States Department Of State (August 2011).

10. פעולות הטרור שיוזמת ומקדמת איראן **מתבצעים במרבית המקרים ע"י proxies**, ארגוני טרור הנהנים מתמיכתה של איראן, **שהבולטים שבהם הינו ארגון חזבאללה הלבנוני והמליציות השיעיות בעיראק**. הפעילות באמצעות proxies מאפשרת למשטר האיראני **לטשטש מעורבותו בפיגועים ולרתום למערכת הטרור והחתרנות יכולות של פעילים בני מדינות אחרות, המכירים היטב את הזירה הפוליטית והחברתית שבקרבה הם פועלים**. אולם בחלק מפעולות הטרור **מעורבים לעיתים גם פעילים איראנים, המשתייכים לכוח קדס או למנגנונים איראנים אחרים (מיניסטריון המודיעין, למשל), תוך הסתייעות במוסדות ממלכתיים וסמי-מדינתיים של איראן** (שגרירויות, חברות תעופה, בנקים, חברות ספנות, "מרכזי תרבות" הנתמכים על-ידי איראן, קרנות חברתיות-דתיות איראניות, מוסדות דת איראניים וכו').

11. **מדיניות איראנית זאת מהווה סיכון מוחשי ליציבות הפוליטית ולסדר החברתי במזרח התיכון ובמדינות שמחוצה לה**. מעבר לכך, ניתן להניח, כי **ככל שיעמיקו יכולותיה הגרעינית של איראן יגדל בטחונה העצמי**. בנסיבות כאלו, תחת קיומו של "ביטחון גרעיני", שירתיע (בראייתה של איראן) את אויבותיה מפני תגובות, **עלולה איראן להגביר את ההיקף והתעוזה של השימוש בטרור ובחתרנות, במזרח-התיכון וברחבי העולם**. השימוש בנשק הטרור והחתרנות, על פי ניסיון העבר, **עתידי להיות מכוון לא רק נגד ישראל והעם היהודי אלא גם נגד האינטרסים של ארה"ב, המערב ומדינות ערב הפרו-מערביות**.

המימד האידיאולוגי: תפיסת "ייצוא המהפכה"

12. השאיפה "לייצא" אידיאולוגיה של מהפיכות, תוך שימוש בנשק החתרנות והטרור, הינה תופעה מוכרת (מהמהפכה הצרפתית, עבור דרך המהפכה הבולשביקית ועד למהפכה האסלאמית באיראן). זאת משום שמשטרים מהפכניים, הרואים עצמם נתונים לאיומים פנימיים וחיצוניים, מחזיקים באידיאולוגיה כוללנית ושאפתנית ורואים את "ייצוא" המהפכה ככלי נשק חשוב למאבק נגד מתנגדיהם, וכאמצעי ולחיזוק כוחה של המהפכה ולהנחלתה לגורמים נוספים. **המשטר האיראני אינו מודה, כי הוא משתמש בטרור ובחתרנות כאמצעי לקידום מטרותיו האסטרטגיות** (גם כאשר פעולותיו נחשפות), אולם בפועל, מראשית דרכו, הוא עשה שימוש נרחב בטרור ובחתרנות נגד מתנגדיו מבית ומחוץ.

13. השאיפה "לייצא" את המהפכה האסלאמית לכלל החברה המוסלמית (ואף לחברה האנושית כולה) הינה חלק בלתי נפרד מהפילוסופיה של האיאתאללה ח'מיני מחולל המהפכה האסלאמית באיראן (1979). ח'מיני ותומכיו חתרו להתעלם (בהקשר זה) מההבדלים הדתיים שבין הסונים לשיעים ומהחלוקה הלאומית בקרב המדינות הערביות המוסלמיות, ושאפו ליצור כוח אסלאמי מהפכני, אשר בהובלת איראן יפעל למגר את מעצמות העל, יריבותיה המדיניות והאידיאולוגיות של איראן, הגורמות להשחתת העולם. על פי תפיסה זאת, **המעוגנת עמוק גם בקרב המשטר האיראני**

שבהנהגת ח'אמנהאי, אויביה המרכזיים של איראן הינם ארה"ב ("השטן הגדול") ובעלות בריתה ובכללן ישראל ("השטן הקטן").

14. תפיסת "יצוא המהפכה" שימשה בראייתם של ח'מיני ושל ממשיך דרכו המנהיג עלי ח'מאנהאי, מנוף לקידום האינטרסים האסטרטגיים האיראניים, במזרח-התיכון וברחבי העולם. במרכז עומדת השאיפה להגמוניה אזורית של איראן באמצעות פגיעה בהשפעת המערב במזרח-התיכון ורכישת השפעה על מדינות וארגונים ובמרכזם מחנה ה"התנגדות" (סוריה וארגוני טרור כמו חזבאללה, חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין). איראן גם חותרת להרחיב השפעתה המדינית, האידיאולוגית והדתית בקרב ריכוזי מוסלמים, ברחבי העולם, לרבות במדינות אפריקה, דרום אמריקה ומרכז אסיה.

15. "ייצוא המהפכה" האסלאמית והטרור הינם חלק מהאסטרטגיה האיראנית הכוללת. אחת הדרכים המובילות בהן בוחר המשטר האסלאמי באיראן לקדם משנתו האידיאולוגית (מיום היווסדו ב-1979) ואת האינטרסים האסטרטגיים שלו הינו השימוש ב"נשק הטרור". השימוש בטרור היה רכיב דומיננטי במדיניות החוץ (והפנים) של המשטר האיראני עוד בימי ח'מיני והוא כוון נגד מתנגדי המשטר, מטרות ישראליות, יהודיות, ערביות ומערביות, וכל מטרה נוספת שנחשדה כ"כופרת" באסלאם השיעי במתכונתו האיראנית. המעטפת האידיאולוגית סיפקה אצטלה ולגיטימציה לכאורה לפעילות אלימות ורצחנות, שנקט המשטר נגד חפים מפשע בטענה, שסיכנו את שרידות המשטר ופעלו נגד ההלכה הדתית, כפי שפורשה ע"י האייתאללות, שבצמרת המשטר.

מקומם של בני העדה השיעית במערכת הטרור והחתרנות

16. הטרור והחתרנות האיראנית, במזרח-התיכון ומחוצה לו, נשענים במקרים רבים על בני העדה השיעית. במספר מדינות במזרח התיכון, במרכז אסיה, ובמקומות נוספים ברחבי העולם מתגוררות קהילות שיעיות המהוות, בראייה האיראנית, קהל יעד מועדף ל"ייצוא" המהפכה האסלאמית. "ייצוא המהפכה" לקהילות הללו נעשה באמצעות פעילות אינטנסיבית חברתית, כלכלית, אידיאולוגית, תרבותית ודתית. פעילות זאת מכשירה את הקרקע להקמת מליציות צבאיות וארגוני טרור בקרב ריכוזי האוכלוסייה השיעית המופעלים ע"י איראן לקידום האינטרסים שלה ומדיניותה.

17. את הדוגמא הבולטת ביותר להצלחת הפעילות האיראנית מול בני העדה השיעית מהווה לבנון, שם עלה בידי איראן להקים את חזבאללה, שהפך ברבות השנים מארגון מיליציוני בעל יכולות של טרור לכוח צבאי סמי-מדינתי בעל יכולת פגיעה בעורף הישראלי והשפעה פוליטית בזירה הלבנונית הפנימית. בעיראק מנסה איראן לבסס דגם זה בקרב בני העדה השיעית, אף כי במידה פחותה של הצלחה מאשר בלבנון. מדינות מוסלמיות כמו בחריין, אזרבייג'אן, פקיסטאן, אפגניסטאן ותימן, שם מצויות קבוצות אוכלוסייה שיעיות אופוזיציוניות למשטר, מהוות גם הן זירות חשובות למאמץ האיראני ל"ייצוא המהפכה", ולהקמת מליציות שיעיות, עד כה ללא הצלחה יתרה.

עם זאת, הנסיגה האמריקאית מעיראק, לצד השלכות הטלטלה האזורית, עלולות להקנות לאיראן פוטנציאל גובר לקידום יעדיה גם בהיבטי החתרנות וחיזוק הקשר עם הקהילות השיעיות.

ההיבט האזורי: "ייצוא המהפכה" לנוכח הטלטלה בעולם הערבי

18. הטלטלה האזורית הגבירה את כוחו של האסלאם הפוליטי הסוני, החלישה את המשטרים הערביים הפרו-מערביים והאנטי-איראניים, וחיזקה את המגמות האנטי-ישראליות והאנטי-מערביות במדינות מפתח כמו מצרים וירדן. המדיניות האיראנית, וכוח קדס כגורם המרכזי העוסק ב"ייצוא המהפכה", חותרים לנצל את ההזדמנויות החדשות, שנוצרו באזור עבור איראן, במדינות כמו מצרים, לוב, תוניסיה וצפון סודאן ובו בזמן לתת מענה לאתגרים ולסיכונים.

19. במרכזן של הזדמנויות אלו עומדים פגיעה באוריינטציה המערבית של המשטרים השונים; עידוד כוחות אסלאמיסטיים במדינות הערביות השונות על בסיס אינטרסים משותפים עם איראן; חיזוק הקשר עם הקהילות השיעיות והעצמתן; כרסום במעמדה האזורי של ארה"ב; פגיעה בגילויי הנורמליזציה עם ישראל ובמרכזם הסכמי השלום של מצרים וירדן. עד כה מדיניות איראנית זאת טרם הניבה הישגים משמעותיים אולם דומה, כי האיראנים נחוישים להמשיך ולקדמה וכוח קדס מהווה מכשיר מרכזי לשם כך.

20. לצד הסיכויים מציבים האירועים הדרמטיים במדינות השונות, גם סיכונים ואתגרים לא מבוטלים עבור איראן. האתגר האזורי המרכזי בראייה האיראנית הינו ההתקוממות המתמשכת נגד המשטר הסורי המדמם, בעל בריתה האסטרטגי של איראן ב"מחנה ההתנגדות". נפילת משטרו של בשאר אסד עלולה גם לפגוע בארגון חזבאללה, בין השאר כתוצאה מאובדן העורף הלוגיסטי הסורי, החיוני להעברת הסיוע האיראני לחזבאללה. מעבר לכך נפילת משטרו של בשאר אסד עלולה להחליש את מעמדה האזורי של איראן.

21. לכך ניתן להוסיף את הפגיעה ביחסיה של איראן עם חמאס לנוכח יציאת מפקדות חמאס מסוריה, אי עמידת חמאס לצד משטר אסד, והידוק קשרי חמאס עם תנועת האם שלה האחים המוסלמים במצרים (שביסודה עוינת את איראן השיעית) ועם תורכיה (המתחרה של איראן על ההשפעה האזורית); לרשימת הסיכונים והאתגרים נוסף גם המשבר הפוליטי המחרף בעיראק המאיים על שרידות הממשלה השיעית הנוכחית בהובלת בן בריתה של איראן מאלכי, העלול להחליש את השפעתה של איראן בעיראק (לצד הזדמנויות לא מבוטלות שנוצרו עבור איראן בעיראק בעקבות הנסיגה האמריקאית).

22. לשם התמודדות עם הטלטלה האזורית משקיעה איראן במדינות השונות משאבים רבים, בהובלת כוח קדס, מתוך הנחת מוצא, שבסופו של דבר תהיה לה היכולת לעצב את תנועות המהפכה באזור, לעודד הקמת ממשלים אסלאמיים פרו-איראנים ולקדם את ההתנגדות

לארה"ב ולמערב³. מנגד, הקשיים בהם נתקלת איראן בהפקת רווחים מהטלת האזורית משקפים גם את מגבלותיה ואת מגבלותיו של כוח קדס בהעמקת ההגמוניה האיראנית באזור.

כוח קדס ואופי פעילותו

מאפיינים כלליים

23. כוח קדס משמש כחוד החנית של "יצוא המהפכה" ושל פעולות הטרור והחתרנות בחו"ל. זוהי יחידת עילית במשמרות המהפכה האיראנים, הגוף הצבאי-ביטחוני החזק ביותר באיראן המהווה את המשענת העיקרית של המשטר. כוח קדס הוקם ב-1990 על מנת ליצור מסגרת ארגונית מסודרת לפעילות המבצעית והמדינית המתבצעת ליישום תפיסת "יצוא המהפכה" מחוץ לגבולות איראן. ברבות הימים הפך בפועל לזרוע הטרוריסטית החשאית הארוכה של איראן, הפועלת מחוץ לגבולותיה מול האויבים השונים, שבמרכזם עומדים ארה"ב, ישראל ומדינות ערב הפרו-מערביות. זרוע זאת מנהלת לחימה נגד ארה"ב, ישראל ומדינות ערב הפרו מערביות באמצעות שליחים ("Proxy war"), תוך הקפדה להסתיר או לעמעם את "טביעת האצבע" של איראן.

סמל משמרות המהפכה

מעל ליד האוחזת ברובה סער מופיע פסוק מהקוראן בערבית: "הכינו כוח לקראתם ככל שתוכלו..." (חלק מתוך סורה 8 [אלאנפאל] פסוק 60). משמעותו של פסוק זה, המבטא מיליטנטיות מוסלמית, הינה קריאה להכנת כוח צבאי לקראת יציאה למלחמה באויב.

³ הנחת מוצא זאת באה לידי ביטוי בנואם, שנשא מפקד כוח קדס קאסם סלימאני ב-18 בינואר 2012. בנואם הצהיר סלימאני כי לאיראן יש נוכחות והשפעה בלבנון ובעיראק והשתבח במיוחד בהישגי חזבאללה במלחמת לבנון השנייה, שהגבירו לשיטתו את יכולת ההרתעה של הארגון מול ישראל.

24. כוח קדס כולל אגפי מטה, מפקדות ייעודיות מיוחדות, ומנהלות אזוריות המופקדות על אזורי אחריות גיאוגרפיים מוגדרים. הכוח זוכה ליוקרה רבה בקרב צמרת ההנהגה האיראנית, נהנה ממשאבים רבים ומשפיע על תהליך קבלת ההחלטות הביטחוני-אסטרטגי בטראן, בין השאר בסוגיות חוץ רגישות הנוגעות לפעילותה של איראן בעיראק, סוריה, לבנון, אפגניסטן ורצועת עזה. בראש כוח קדס עומד מאז מרץ 1998 אלוף קאסם סלימאני, שבשנת 2011 הוכלל ברשימת הטרור האמריקאית, בעקבות חשיפת מעורבותו בתוכנית האיראנית לרצוח את שגריר סעודיה בארה"ב. סלימאני הינו המפקד השני של כוח קדס והוא החליף בתפקיד את אחמד וחידי, כיום שר ההגנה האיראני, אשר נכלל אף הוא ברשימה זו, עקב מעורבותו בפיגוע בבניין אמי"א בארגנטינה בשנת 1994.

מטרות פעילותו של כוח קדס

25. כוח קדס (בשיתוף פעולה עם גופים איראנים נוספים) מבצע קשת רחבה של פעילויות חשאיות מעבר לגבולות איראן באמצעות "יחידה 400", היחידה למבצעים מיוחדים⁴. פעילויות אלו כוללות ביצוע פיגועי טרור ובצד זאת- ארגון, אימון, ציוד, מימון, ואכזונה של התארגנויות אסלאמיות מהפכניות, שיעיות, ולעיתים גם סוניות. פעילויות החתרנות והטרור, נועדו להשגת המטרות הבאות:

א. ביצוע פיגועי טרור כ"נקמה" נגד מתנגדיה של איראן, ועל מנת להרתיע אותם מלפגוע באיראן. יעדי הפיגועים הינם ישראלים, יהודים, מדינות מערביות, מדינות ערביות עוינות (בדגש על סעודיה) ומתנגדי המשטר האיראני בחו"ל. האיראנים מעורבים בפעילות זו באופן ישיר או באופן עקיף, באמצעות הפעלת שליחים (Proxies), שהבולט מביניהם הינו ארגון חזבאללה. במסגרת זו קיימו איראן וחזבאללה בשנה האחרונה מאמץ חסר תקדים לפגוע ביעדים ישראליים בחו"ל (בדגש על דיפלומטים) כ"נקמה" על מותם של בכיר חזבאללה עמאד מע'ניה ומדעני הגרעין איראניים, המיוחסים ע"י האיראנים לישראל. מאמץ זה נחל עד כה שורה של כישלונות צורבים, שהאחרון שבהם הינו מעצם של שני פעילי כוח קדס בקניה ואיתור חומרי הנפץ שנועדו לפיגוע (AP, 2 ביולי 2012).

ב. יצירת איום של רקטות ארטילריות וטילים כלפי העורף הישראלי, לצרכי פגיעה יזומה בישראל, הרתעה ותגובה, מלבנון ומרצועת עזה. זאת כגיבוי וכהשלמה לאיום הרקטות הישיר משטחן של איראן וסוריה. האיראנים הם האחראים הישירים והראשיים לבניין הכוח של מערכי האש של חזבאללה וארגוני הטרור הפלסטינים בהיבטי הכמות והאיכות (הגדלת הטווחים, והעצמת אפקט הנזק והדיוק).

ג. חיזוק כוחו הצבאי והפוליטי של "מחנה ההתנגדות" במזרח-התיכון, המורכב מאיראן ובעלות בריתה סוריה, חזבאללה וארגוני הטרור הפלסטינים (בדגש על חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין). בכל הנוגע לסוריה, בעלת בריתם המרכזית, מנהלים האיראנים בשנה האחרונה

⁴ על פי כתבה, ששודרה ברשת Sky News הבריטית, 2 באפריל 2012 (Sky.com).

מאמץ אינטנסיבי במסגרתו הם מגישים סיוע מגוון ורחב היקף, סיוע זה כולל העברות אמצעי לחימה נרחבות, יעוץ אסטרטגי, הדרכות יעודיות וסיוע כספי, על מנת למנוע קריסתו של המשטר הסורי המדמם. סיוע זה מועבר ע"י כוח קדס ישירות ובאמצעות חזבאללה. אסמאעיל קאא'ני, סגן מפקד כוח קדס, הודה, כי כוחות איראנים נמצאים בסוריה ומסייעים למשטרו של בשאר אסד⁵.

ד. הקמת תשתיות טרור רדומות ברחבי העולם בין היתר תוך הסתייעות בארגון חזבאללה הלבנוני. זאת על מנת שאיראן תוכל להפעיל את התשתיות אלו נגד ארה"ב והמערב ונגד ישראל, בהתאם לשיקוליה האסטרטגיים (כתגובה על פעולה צבאית נגדה או כיוזמה התקפית)⁶.

ה. סיוע לארגונים, למליציות חמושות ולאישים פוליטיים לבצע פעילות חתרנית במדינות ובאזורים בהם יש לאיראן עניין להגביר השפעתה ולהצר את השפעת המערב. דגש מיוחד ניתן על מדינות עוינות לאיראן וכאלו, שבהן מתגוררת אוכלוסייה שיעית (לבנון, עיראק, סעודיה, בחרין ותימן הינן דוגמאות בולטות לכך).

ו. הפצת האידיאולוגיה של המהפכה האסלאמית באיראן והענקת שירותים חברתיים ע"י הקמת מערכות חינוך, תרבות וקרנות צדקה בקרב אוכלוסיות מוסלמיות (בדגש על קהילות שיעיות), במזרח-התיכון ובמדינות שונות ברחבי העולם, כולל במדינות המערב. הפצת האידיאולוגיה והסיוע החברתי משמשים כמעטפת תומכת לפעולות החתרנות והטרור. אולם ראוי לציין, כי האידיאולוגיה אינה מהווה בהכרח תנאי לסיוע האיראני והטרור ובכמה מקרים הוא מוענק על בסיס אינטרסים משותפים (למשל, פגיעה בהשפעת ארה"ב והמערב), גם כאשר קיימת שונות או אף עוינות אידיאולוגית (במקרה של אלקאעדה למשל).

ז. "טיפול" באישים ובקבוצות אופוזיציה הנמנים על מתנגדי המשטר האיראני בחו"ל, כולל חיסול מתנגדי המשטר, המתגוררים ופועלים במדינות המערב.

ח. איסוף מידע מודיעיני במזרח-התיכון וברחבי העולם, לרבות במדינות המערב. מידע זה משמש הן לצרכים הצבאיים-מדיניים של איראן והן לביצוע פיגועי טרור ע"י כוח קדס וחזבאללה במדינות השונות.

⁵ ראיון של אסמאעיל קאא'ני, סגן מפקד כוח קדס, שהוענק בסוף מאי 2012 לסוכנות הידיעות האיראנית איסנ"א. קאא'ני טען, כי מטרת הכוחות האיראנים הינה לסייע בהגנה על העם הסורי ומשטר אסד מפני המורדים. לדבריו "אם הרפובליקה האסלאמית לא הייתה נמצאת בסוריה, הטבח בעם הסורי היה כפול ומכופל" (איסנ"א, 27 במאי 2012)

⁶ ביטוי לכוונות איראן בתחום זה ניתן למצוא באיום ששיגר שגריר איראן ברוסיה סג'אדי (8 בפברואר 2012). השגריר ציין, כי איראן מסוגלת לבצע תקיפות צבאיות נגד אינטרסים אמריקאים בכל רחבי העולם, אם תותקף, הגם שאין היא מתכננת מתקפת מנע נגד מטרות אמריקאיות.

נסיבות הקמת כוח קדס

26. כוח קדס הוקם בתום מלחמת איראן-עיראק (1980-1988), כאשר משמרות המהפכה שבו ליטול חלק אקטיבי יותר בפעילות החתרנות מחוץ לגבולותיה של איראן. במספר מדינות, ובמרכזן **לבנון**, **עיראק ומדינות המפרץ**, כבר היו למשמרות המהפכה תשתיות של ארגוני טרור וגרילה, שקיבלו מהם סיוע נרחב. במדינות נוספות שאפו משמרות המהפכה לבנות תשתיות מקומיות דומות.

27. לשם כך הוקמה ע"י משמרות המהפכה בשנת 1990 מסגרת חדשה בשם **כוח קדס**⁷, יחידת עילית, שנועדה לרכז ולקדם את כל הפעילות החתרנית שמחוץ לאיראן. בראש כוח קדס הועמד תת אלוף אחמד וחידי, המכהן כיום כשר ההגנה. בכירי כוח זה **מאכונים ישירות ע"י המנהיג ח'אמנהאי ומדווחים לו ישירות**, אף כי באופן בלתי פורמאלי.

מבנה וארגון כוח קדס

28. כוח קדס הינו אחד **מחמשת הזרועות** של משמרות המהפכה האיראנים (בנוסף לזרועות האוויר, הים, היבשה והבסיג'). הוא נתפס באיראן כגוף העילית של הכוחות המזוינים, **הזוכה ליוקרה רבה בצמרת המשטר ונהנה ממשאבים רבים**. על פי עבודת מחקר אמריקאית (2009) גדל מספר אנשי הכוח תוך כמה שנים מכ-5,000 פעילים עד **לכ-15,000 פעילים** (נכון לתחילת 2009)⁸.

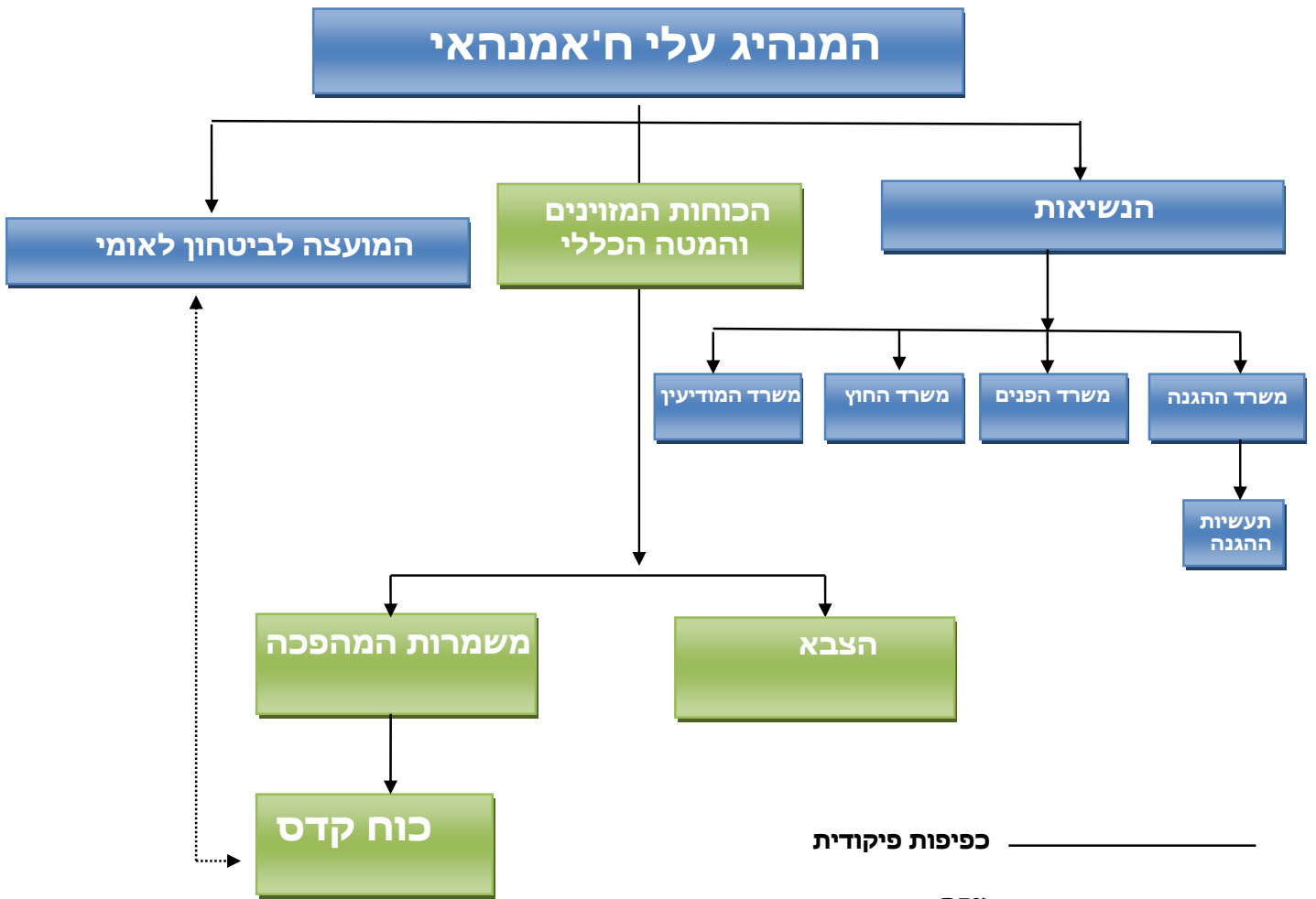
29. מפקדת הכוח כוללת **אגפי מטה ומפקדות זירתיות** (מרביתן **מכונות "גייסות"**). **המפקדות הזירתיות הללו עוסקות בתחומי התמחות ייעודיים** ומפקדות על אזורי התמחות גיאוגרפיים מוגדרים למשל, **"גיס לבנון"**, **"גיס עיראק"**, או **"גיס אנצאר"** **העוסק בחתרנות באפגניסטאן**. מפקדת הכוח אחראית על הניהול השוטף של הכוח, בנייתו, קיום הקשר ההדוק עם המנהיג ח'מנהאי ועם בכירים נוספים בממסד המדיני והביטחוני האיראני, ותאום הפעילות של הכוח מול הגופים הצבאיים-ביטחוניים-מדיניים השונים מפקדת משמרות המהפכה; משרד ההגנה; משרד המודיעין; המועצה לביטחון לאומי; משרד הפנים; משרד החוץ.

30. להלן עץ מבנה המצביע על מקומו של כוח קדס בממסד המדיני והביטחוני של איראן:

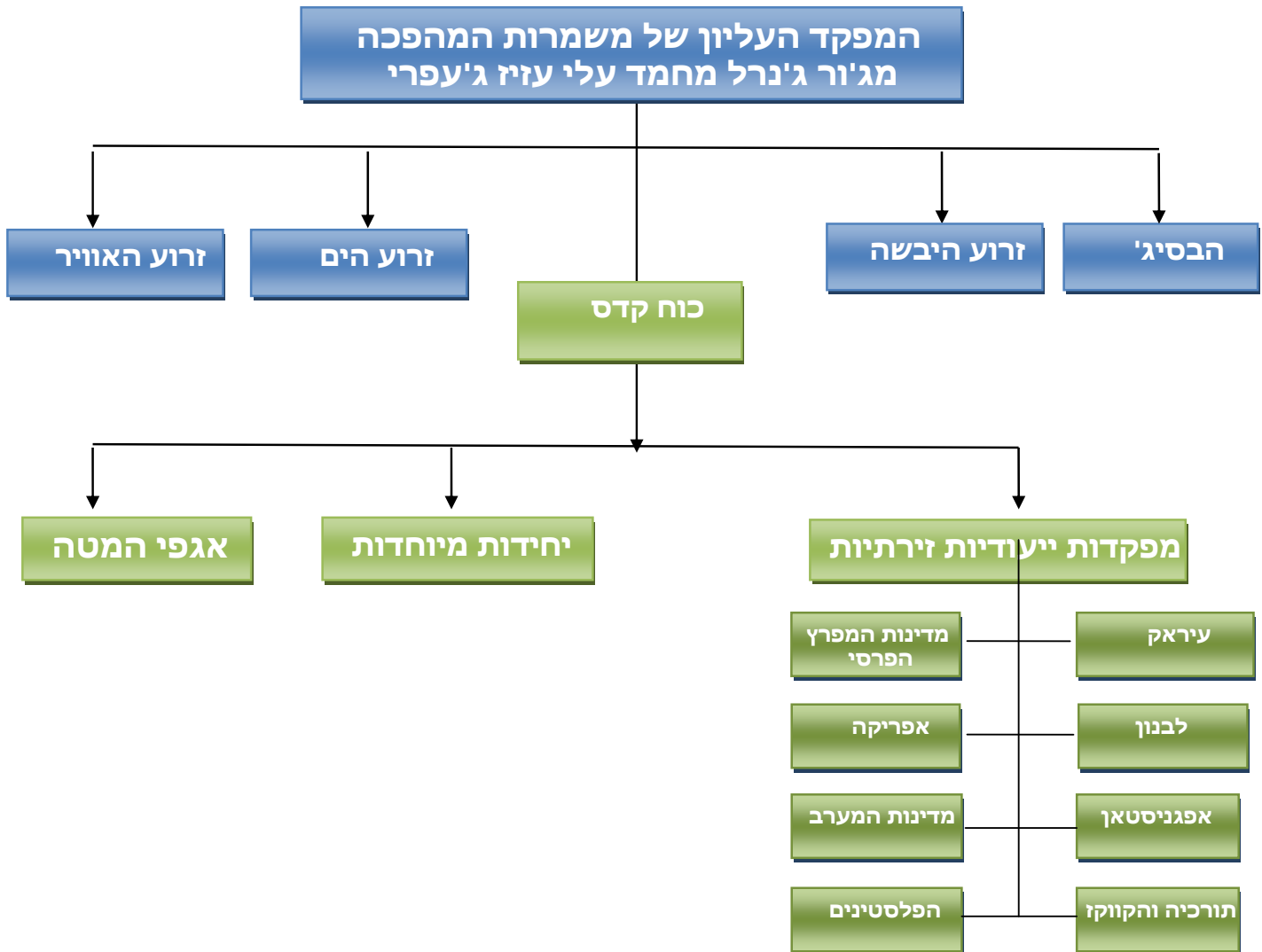
⁷ משמעות השם הינה כוח לשחרור ירושלים, מטרתו המוצהרת של הכוח.

⁸ Air War College, Air University; "Islamic revolutionary guard corps (IRGC): An Iranian instrument of power" by Kenneth E. Duck, Lt Col, USAF (12 February 2009). Air War College, Air University . להלן:

מקומו של כוח קדס במערכת הממשלית האיראנית

עץ מבנה של משמרות המהפכה וכוח קדס

הערה: כוח קדס מבצע פעילות טרור וחתרנות בעשרות מדינות ברחבי העולם, שאינן נכללים במפקדות הייעודיות-זירתיות.

31. פעילי כוח קדס מוצבים בשגרירויות איראן בחו"ל. אנשי היחידה פועלים גם ברחבי העולם במסגרת אגודות צדקה ומוסדות דתיים וחינוכיים, שאיראן מפעילה ברחבי העולם. כך בונים פעילי כוח קדס קשרים חברתיים וכלכליים עם קהילות שיעיות מחוץ לאיראן, שבקרבתם הם פועלים.⁹

⁹ דו"ח בלתי מסווג של משרד ההגנה האמריקאי לקונגרס (אפריל 2010): "Military power of Iran" (www.politico.com). דוגמא קונקרטיה לשימוש שנעשה בשגרירות איראנית לשם תכנון פעילות טרוריסטית הינה המקרה של הפיגוע בבניין הקהילה היהודית בבואנוס איירס (אמ"א).

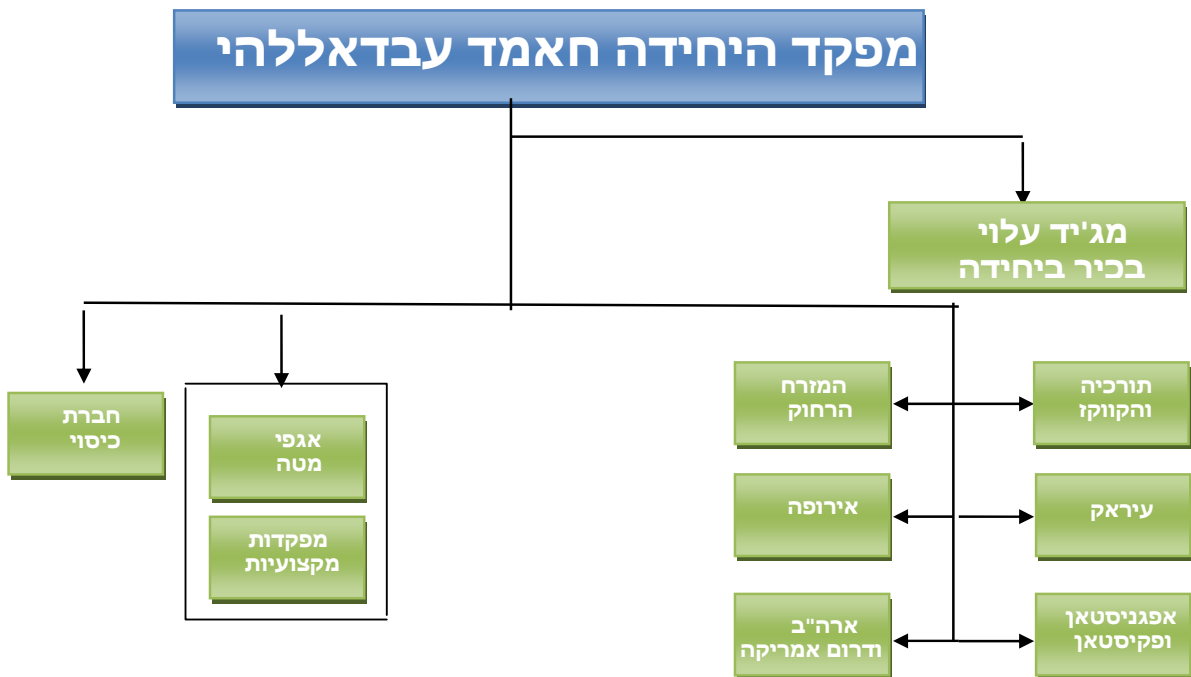
המעטפת הדתית, תרבותית, חברתית וכלכלית שמטפחת איראן ברחבי העולם עלולה לשמש בשעת הצורך לקידום מאתר נוח לקידום פעולות הטרור והחתרנות של כוח קדס.

"יחידה 400"

32. "יחידה 400" הינה גוף חשאי הפועל במסגרת כוח קדס, שנועד לבצע "מבצעים מיוחדים" בחו"ל, בהנחייתו הישירה של המנהיג ח'אמנהאי. היחידה עוסקת בתכנון וביצוע פיגועי טרור בחו"ל ומסייעת לקבוצות אופוזיציה ולמיליציות במדינות השונות. בראשה עומד האלוף חאמד עבדאללהי (Hamed Abdollahi).

33. מפקד בכיר נוסף ביחידה הינו מג'יד עלאוי (Majid Alavi), מי שהיה סגנו של שר המודיעין. יחידה זאת של כוח קדס היא שעמדה בשנה האחרונה מאחורי שורה של פעילות טרור בחו"ל ובהם גם פיגועי נקמה על מותו של עמאד מע'ניה ומדעני הגרעין האיראנים (שרובם נכשלו או סוכלו)¹⁰. סוכנות ידיעות באזרבייג'אן, שבשטחה בוצע אחד מפיגועי הנקמה הללו, חשפה כי מג'יד עלוי הינו איש הקשר בפעילות המשותפות עם חזבאללה. על פי דיווח של הסוכנות ממשיך מג'יד עלוי לנסוע מידי חודש לסוריה וללבנון למרות שהוא נחשף בעקבות [כשלון] הפעולה בתאילנד (Iranazar), 14 ביוני 2012).

מבנה "יחידת 400"

¹⁰ כתבת רשת Sky News, 2 באפריל 2012 (Sky.com).

34. כאשר מתקבלת באיראן החלטה לקדם פיגוע, המנהיג ח'אמנהאי מעביר הנחייה ישירה על כך לסלימאני ול"יחידה 400". אנשי היחידה מגייסים סייענים זרים לחוליה המבצעת, עורכים להם סדרות הדרכות ואימונים באיראן, ואז שולחים אותם בחזרה לזירת היעד דרך מדינה שלישית (על מנת לטשטש את המעורבות האיראנית).

אבני דרך בביוגרפיה של קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס¹¹

35. קאסם סלימאני (חאג' קאסם) נולד ב-11 במרס 1957, בכפר השוכן במחוז קרמאן, שבדרום מזרח איראן. האזור בו נולד סלימאני הינו אזור הררי, בעל אופי שבטי. משפחתו של סלימאני הייתה משפחה ענייה, שלא השכילה להפיק תועלת מתוכנית הרפורמות של השאה ב-1962. עם סיום לימודיו בבית הספר היסודי (1970), בהיותו בן 13, עקר סלימאני יחד עם קרוב משפחתו לעיר קרמאן. יחד עימו הוא עבד בבניין, ב"ארגון המים של קרמאן", על מנת לסייע למשפחתו לשלם חוב שצבר אביו.

36. את פעילותו המהפכנית החל סלימאני בקרמאן בשנת 1976, באמצעות איש דת בכיר (חוג'ת אלאסלאם) בשם רזה קמיאב (Reza Kamyab), שנרצח ב-1981 ע"י המג'אהדין ח'ליק (ארגון אופוזיציוני למשטר האיראני הפועל בדרכים אלימות). מעורבותו של סלימאני במהפכה האסלאמית, שהפילה את משטר השאה, התבטאה ככל הנראה בעיקר בהשתתפות בדרשות נגד המשטר שנשא רזה קמיאב. למשמרות המהפכה הצטרף סלימאני בשנת 1979, כשהללו הקימו מועצת פיקוד בעיר קרמאן. כמו מפקדים אחרים במשמרות המהפכה כך גם לסלימאני לא היה ניסיון צבאי כלשהו, טרם הצטרפותו, אולם בשל יכולותיו האישיות הוא קיבל עד מהרה תפקידי פיקוד, ועל פי עדות אחד מעמיתיו עבר קורס צבאי, שנמשך 45 ימים.

37. משימתו הצבאית הראשונה הייתה ב-1979, לדכא בדלנים כורדיים, שהתקוממו לאחר המהפכה במחוז אזרביג'אן המערבית. סלימאני הוצב בעיר מהבאד ככל הנראה במסגרת כוח בלתי סדיר בסדר גודל פלוגתי, שנשלח מקרמאן על מנת לנהל את מהבאד ולהגן עליה. במהלך פעילותו באזור זה סייע הכוח בדיכוי המרד של הבדלנים הכורדים ושם קץ לתקריות הדמים האתניות שהתחוללו באזור בין אזרים לכורדים.

38. ממהבאד שב סלימאני לקרמאן וקיבל את הפיקוד על היחידה המקומית של משמרות המהפכה. משם הוא נשלח לחזית הדרומית עם עיראק בראש כוח מהעיר קרמאן. בחזית האיראנית-עיראקית הוא שהה בין השנים 1981-1988 ועלה בסולם התפקידים והדרגות, ממפקד פלוגה ועד מפקד דביזיה (דביזיה 41, "Tharalla'h").

¹¹ בתת פרק זה הסתייענו בביוגרפיה של קאסם סלימאני כפי שנכתבה ע"י Ali Alfoneh, חוקר המתמחה ביחסים בין המערכת הצבאית למערכת האזרחית באיראן, בדגש על משמרות המהפכה:

American Enterprise Institute for Public Policy Research; Ali Alfoneh: "Brigadier General Qassem Suleimani: A Biography", January 2011.

קאסם סלימאני (מימין) בעת מלחמת איראן-עיראק עם
אחד מעמיתיו (basijpress.ir)

39. בתום מלחמת איראן-עיראק שוגרה הדיביזיה, שבפיקודו של סלימאני חזרה לקרמאן, על מנת להלחם בקבוצות כפריים, אשר פעלו נגד הממשל המרכזי בגבולה הדרום-מזרחי של איראן (מחוז סיסטאן-בלוצ'יסטאן). מחוז זה היווה מאז ומתמיד מקור בעיות עבור הממשל המרכזי בטהראן בשל ריחוקו מהמרכז, האוכלוסייה הסונית המתגוררת בו, והמבנה החמולתי הנוקשה. כל זאת בצרוף עוני ואבטלה, שתרמו לתופעה של הברחות סמים ושגשוג קרטלי סמים באזור זה.

40. הלחימה בגבולה הדרום-מזרחי של איראן, בפיקודו של סלימאני גבתה מחיר גבוה בחיי אדם, אולם היא הניבה תוצאות מוצלחות והביטחון הושב לאזור. הצלחותיו של סלימאני בדיכוי המרד הכורדי ובהשבת הביטחון בדרום מזרחה של איראן תרמו למינויו כמפקד כוח קדס ע"י המנהיג עלי ח'מאנהאי בתקופה שבין ספטמבר 1997 למרס 1998 (התאריך המדויק אינו ברור). הוא החליף בתפקיד זה את אחמד וחידי, כיום שר ההגנה, שכיהן כמפקד כוח קדס מאז הקמתו¹².

41. מינויו של קאסם סלימאני למפקד כוח קדס התבצע בעיתוי בו עיראק שוב לא היוותה סכנה למשטר האסלאמי בטהראן. מנגד הופנתה תשומת לב של המשטר לנעשה באפגניסטאן, שם עלה כוחו של הטאליבאן, שנתפס כארגון הפועל בחסות סעודיה. במקביל לתגבור הכוחות האיראנים לאורך הגבול עם אפגניסטאן טיפל קאסם סלימאני באתגר האפגאני בשיטות שאין צבאיות-קלאסיות, בנהלו באותה עת פעילות חתרנית בשטחה של אפגניסטאן, דרך שטחה של טאג'יקיסטאן ואזורי שליטת "הברית הצפונית".

42. בשנים שחלפו מאז קיבל קאסם סלימאני את הפיקוד התפתח מאוד כוח קדס. מספר אנשי גדל ומשימותיו במזרח-התיכון וברחבי העולם התרחבו. במקביל, התחזק מעמדו של סלימאני

¹² אחמד וחידי, בתוקף תפקידו כמפקד כוח קדס, היה מעורב בפיגועי תופת נגד יעדים אמריקאים ויהודים. הבולטים שבהם פיצוץ בניין הקהילה היהודית בבואנוס איירס בו נהרגו 85 אנשים ו-151 נפצעו (1994); והפיצוץ במגדלי ח'ובר בדהראן שבסעודיה בו נהרגו 19 חיילים אמריקאים, וכ-500 אנשים נפצעו (1996).

בצמרת האיראנית. ביטוי לכך ניתן ב-24 בינואר 2011 כשהמנהיג ח'מאנהאי העניק לסלימאני דרגת אלוף. זוהי הדרגה הגבוהה ביותר במשמרות המהפכה מאז סיום מלחמת עיראק איראן והיא זהה לזאת של מפקד משמרות המהפכה.

קאסם סלימאני בצילום עדכני, עונד דרגת אלוף יעיתון אלקדס, 12 בנובמבר (2011).

מקורות כוחו של סלימאני

43. מעבר ליכולתיו האישיות, מקור כוחו העיקרי של סלימאני הינו **קשריו עם בכירי משמרות המהפכה**, שמקורם בתקופה בה שרת סלימאני לצידם בחזית האיראנית-עיראקית. את קשריו אלו הוא השכיל לשמר וגם כיום הוא ממשיך לקיים קשר הדוק עם הצמרת של משמרות המהפכה¹³.

44. בנוסף לכך מקיים סלימאני קשרים הדוקים גם עם הצמרת המדינית של איראן, ששורשיהם בסוף שנות השבעים. הקשר החשוב ביותר הוא עם המנהיג ח'מאנהאי הרוחש אמון לסלימאני ומעניק לו סיוע וגיבוי. ביטוי לכך ניתן למצוא בהתבטאות של ח'מאנהאי, שכונה את סלימאני "אדם אשר הקריב עצמו בחזית מספר פעמים, המהווה שהיד חי של המהפכה" (התבטאות חריגה שכן ח'מאנהאי נוהג לשבח גיבורי מלחמה רק לאחר מותם).

45. גם עם הנשיא אחמדינג'אד מקיים סלימאני קשרי עבודה עוד מ-1979, מתקופת פעילותו במהבאד לשם דיכוי המרד הכורדי (גם אחמדינג'אד היה מעורב בדיכוי המרד)¹⁴. עם זאת, היריבות הגוברת בין המנהיג הממלא תפקיד מרכזי באסטרטגיה של ייצוא המהפכה לבין הנשיא אחמדינג'אד, עשויה לפגוע ויתכן וכבר פגעה בקשרי סלימאני עם הנשיא.

¹³ פרוט ראו: "Iran's Secret Network: Major General Qassem Suleimani's Inner Circle", AEI, Ali Alfoneh March 2011 להלן: Ali Alfoneh

¹⁴ Ali Alfoneh

קאסם סלימאני מלווה את המנהיג עלי ח'מאנהא'י
(aqa313.blogfa.com)

46. במקביל לגיבוי ולסיוע, שהוא מעניק לכוח קדס, מקיים המנהיג ח'מאנהא'י פיקוח ישיר עליו, באמצעות נציג מטעמו המוצב בכוח (כשבנוסף לכך יש לח'מאנהא'י גם נציג במשמרות המהפכה). ב-14 בספטמבר 2011 דיווחה התקשורת הממסדית האיראנית כי המנהיג ח'מאנהא'י מינה את חוג'ת אלאסלאם עלי שיראזי כנציגו של המנהיג בכוח קדס, שהחליף את קודמו בתפקיד חוג'ת אלאסלאם אסמאעיל סעדאתנזהאד (Esmail Sa'adatnezhad).

47. עלי שיראזי, שנפצע במלחמת איראן-עיראק, שרת בעבר כנציג המנהיג בצי של משמרות המהפכה. הוא זכה לתשומת לב תקשורתית בשנת 2010 כאשר הצהיר, כי איראן מוכנה לעשות שימוש בצי של משמרות המהפכה על מנת ללוות ספינות סיוע הומניטארי לעזה (בעבר שירת שיראזי כנציג ח'מאנהא'י בחיל הים של משמרות המהפכה)¹⁵. ב-2008 שיראזי יצא בהצהרה מתלהמת ב-2008 בה הזהיר את ארה"ב: "הכדור הראשון, אשר יירה ע"י אמריקה על איראן, יגרוור תגובה איראנית בדמות הבערת האינטרסים החיוניים שלה ברחבי העולם... תל אביב והשיט האמריקאי במפרץ הפרסי יהיו המטרות האיראניות הראשונות והן תישרפנה..."¹⁶

¹⁵ Javanonline.ir, 14.9.2011

¹⁶ Ali Alfoneh and Will Fulton: "New Commissar, New Problem: Khamenei's New Representative to the Quds Force of the Revolutionary Guards", September 16, 2011.

החשיפה התקשורתית של סלימאני

48. בעבר הקפיד קאסם סלימאני לשמור על פרופיל תקשורתי נמוך, הגם ששמו שב והוזכר בהקשרים של מעורבות בפעולות חתרנות וטרור שביצעה איראן מחוץ לגבולותיה (ובכלל זה בהפעלת ארגונים שיעים בעיראק).

49. בשנה האחרונה זכה סלימאני לחשיפה גוברת בתקשורת האיראנית ושמו אף הועלה כמועמד אפשרי להחליף בעתיד את מפקד משמרות המהפכה הנוכחי, מחמד עלי ג'עפרי. הגורם העיקרי לעלייתו של סלימאני למרכז הבמה התקשורתית הייתה להערכתנו, פרשת סיכול ניסיון הרצח של שגריר סעודיה בווינגטון, שבעקבותיה הוכלל סלימאני ברשימת הטרור העולמית של ארה"ב. הכללתו הביאה לגל הצהרות תמיכה, חסר תקדים, בסלימאני (ובעקיפין במדיניות אותה הוא מייצג) מצד בכירי המשטר האיראני וכלי התקשורת של המשטר.

"כולנו קאסם סלימאני" (מתוך הבלוג: bachehayeghalam.ir)

קאסם סלימאני והטלטלה האזורית

50. במסגרת החשיפה לה זכה בתקשורת האיראנית דאג קאסם סלימאני לתת פומבי לתפיסתו האופטימית, כי איראן תוכל לנצל את הטלטלה האזורית לשם ייצוא המהפכה האסלאמית, תוך מתן מענה לאתגרים הניצבים בפניה. תפיסה זאת מצאה ביטוי בנאום, שנשא סלימאני ב-18 בינואר 2012, בפני ישיבה מקדימה של כנס בינלאומי של "הצעירים וההתעוררות האסלאמית", שנערך בעיר קם. להלן עיקרי דבריו (איסנא, 18 בינואר 2012):

א. לאיראן יש יכולת לעצב את תנועת המחאה באזור ולאנון את ההתפתחויות נגד אויביה. יכולת מעין זאת אינה קיימת במדינות כמו תורכיה או ירדן.

ב. תנועות המחאה בארצות השונות מקבלות בהדרגה אופי יותר ויותר אסלאמי, ועם חלוף הזמן הן תהפוכנה דומות יותר למהפכה האסלאמית באיראן ותאבקנה במערב, הצובר

כישלונות וחוסר אהדה באזור. לדברי סלימאני כישלונות ארה"ב בעיראק ובאפגניסטאן הביאו לפגיעה נרחבת בתדמיתה (לטענת סלימאני אי שביעות הרצון מארה"ב באזור הגיעה על פי הסקרים ל-85%).

ג. **לאיראן יש נוכחות בדרום לבנון ובעיראק והאזורים הללו מושפעים במידה מסוימת מההתנהלות והאידיאולוגיה של המהפכה האסלאמית באיראן**¹⁷.

ד. **מלחמת לבנון השנייה ("מלחמת 33 הימים") היווה ניצחון עבור חזבאללה, שהצליח להעתיק את הלחימה לתוך שטחו של "המשטר הציוני". בכך הפך חזבאללה מארגון מאויס לארגון מאיים ובעל כושר הרתעה**¹⁸.

ה. **העם בסוריה והקבוצות האתניות שבה תומכים באופן מוחלט במשטר של אסד ושוללים את התערבות המערב בנעשה במדינה. לאופוזיציה, לעומת זאת, אין אחיזה נרחבת בקרב הציבור (וכראייה לכך, ציין סלימאני, כי האופוזיציה הסורית לא הצליחה לקיים הפגנת מחאה בת מליון אנשים נגד בשאר אסד). לכן ניתן לקבוע כי "המחלה" של סוריה לא תביא ל"מותו" של המשטר הנוכחי.**

ו. **תנועת האחים המוסלמים נאלצה בעבר להיזהר בהתנהלותה מול המערב. זהירות זאת אפיינה גם את קשריהם עם איראן משום שהם חששו שבגלל הקשרים הללו תגבר עליהם המתקפה של המערב. אולם לאחרונה, ככל שתנועת האחים המוסלמים קרבה לתפיסת השלטון בידיה, היא מאמצת יותר ויותר [מדיניות] אסלאמית הן בתחום הפנימי והן במדיניות החוץ (הגם שלדברי סלימאני עדיין מוקדם להביע הערכה גורפת בעניין זה).**

ז. **קטר משתדלת מראשיתה של התעוררות האסלאמית לפרוס חסותה על המדינות העוברות את הטלטה. זאת באמצעות כלי התקשורת העומדים לרשותה (קרי, אלג'זירה) ובאמצעות כספים.**

אבני דרך בביורפיה של אסמאעיל קאא'ני, סגן מפקד כוח קדס¹⁹

51. **תא"ל אסמאעיל קאא'ני, סגן מפקד כוח קדס, נולד בעיר בוניורד (Bonjard), שבצפון חבל ח'ראסאן. תאריך הולדתו אינו ידוע אולם הוא כנראה מבוגר יותר ממפקדו קאסם סלימאני. יש לו**

¹⁷ התבטאות זאת עוררה תגובות נגד חריפות בעיראק ובלבנון, שהובילו להכשחות איראניות. כך למשל, שגריר איראן בלבנון ע'צ'נפר רכן-אבאדי מסר כי כלי התקשורת סילפו את תוכן נאומו של סלימאני וטען כי איראן אינה מתירה התערבות בענייניה הפנימיים של מדינה אחרת (אירנה, 22 בינואר 2012). תגובות דומות הושמעו גם ע"י שגרירי איראן בעיראק ובירדן.

¹⁸ מוטיב דומה בא לידי ביטוי בדרשת יום השישי שנשא ח'אמנהאי בטהראן (3 בפברואר 2012) ח'אמנהאי אמר כי איראן שיחקה תפקיד ב"מלחמת 33 הימים" שניהלה ישראל בלבנון (מלחמת לבנון השנייה) ובמלחמת 22 הימים שניהלה תל אביב נגד עזה (מבצע עופרת יצוקה). שתי המלחמות הללו, לדבריו, הסתיימו בתבוסת המשטר הציוני.

¹⁹ בביורפיה של קאאני הסתייעו במאמרו של Ali Alfoneh ב- AEI, Middle Eastern Outlook : "Esmail Qaani: the next Revolutionary Guards Quds Force commander?". המאמר הינו הרביעי בסידרה של ארבעה מאמרים שהופיעו במהלך שנת 2011.

לפחות בן אחד, הלומד הנדסת חשמל בסניף של אוניברסיטת אזד (Azad) במשהד (זוהי רשת האוניברסיטאות הגדולה ביותר באיראן, בעלת סניפים רבים). בעבר הועלתה טענה שבנו של קאאני השתתף בהפגנות נגד המשטר ב-2009 בקמפוסים במשהד אך הדבר הוכחש ע"י קאאני.

52. אסמאעיל קאאני היה פעיל במשמרות המהפכה מאז דצמבר 1982 לקראת סיום מלחמת איראן-עיראק הוא מונה ע"י מחסן רזאאי, מפקד משמרות המהפכה, למפקד דיוויזיית "נצר" החמישית, במקומו של מחמד-בכר קליבאף (המכהן כיום כראש עיריית טהראן). ב-1988 הוא מונה לתפקיד צבאי בכיר במשמרות המהפכה במשהד. נראה, כי בראשית בשנות התשעים היה קאאני מעורב בדיכוי הנרגנות החברתית במשהד (1992) ובמבצעים של משמרות המהפכה נגד קרטלים של סוחרי סמים שפעלו בח'ראסאן משטחה של אפגניסטאן. במחצית הראשונה של שנות התשעים שימש קאאני כמפקד הגייס הרביעי של כוח קדס, האחראי על פעולות הכוח באפגניסטאן, פקיסטאן והרפובליקה האסיאניות.

53. באמצע שנות התשעים מונה קאאני כסגן מפקד כוח קדס, ובמקביל המשיך לשמש בתפקיד קודם של סגן מפקד משמרות המהפכה לענייני מודיעין מסכל. Ali Alfoneh, במאמרו על קאאני, ציין כי תפקיד כפול שכזה הינו חריג, אך לא בלתי סביר. Ali Alfoneh מעריך כי תא"ל אסמאעיל קאאני, אינו כריזמטי כמו קאסם סלימאני וכמפקד צבאי הוא פחות מצטיין ממנו. אולם ניסיונו המבצעי בשטח, קשריו הטובים בתוך משמרות המהפכה והכרות רבת השנים שלו עם המנהיג ח'אמנהא'י- כל אלו מכשירים אותו להחליף את קאסם סלימאני, אם זה יסיים תפקידו ויפנה לקריירה פוליטית.

סיכום

54. תחת מעטה של ארגון בטחוני פנים-משטרי, הזוכה לגיבוי מלא מצד מנהיג איראן ח'אמנהא'י, פועל כוח קדס כארגון טרור וחתרנות מדינית החותר להגברת השפעתה של טהראן במזה"ת ומחוצה לו והחלשת יריביה. מהלכיו האלימים של הכוח אינם מעידים רק על דפוסי פעילותו וייעודו, אלא גם על נכונות המשטר האיראני לנקוט בטרור ובפעילות אלימה במדינות המזה"ת, ובמוקדים רבים נוספים ברחבי העולם. זאת כדי לקדם את יעדיו ואינטרסיו ואת האידיאולוגיה שלו ותפיסת עולמו הדתית- גם במחיר פגיעה בקשריו הדיפלומטיים עם המדינות השונות ובאזרחים חפים מפשע הנקלעים באופן מקרי לזירת פעילות הטרור של כוח קדס.

מאזן ביניים של פעילות כוח קדס

55. מאזן פעילותו של כוח קדס בעשרים שנות קיומו מצביע על שורה של כישלונות בביצוע פיגועי טרור בצד הצלחות, חלקן דרמטיות, בטיפוח תשתיות ופעילויות צבאיות-טרוריסטיות באזור, המאיימות על אינטרסים של המערב, מדינות ערב וישראל:

א. הוצאה לפועל של פיגועי טרור:

(1) בשנות השמונים והתשעים של המאה הקודמת נחלו איראן וחזבאללה הצלחות בביצוע פיגועי טרור ראוותניים נגד ארה"ב והמערב, ישראל והעם היהודי (לבנון, ארגנטינה, סעודיה), **שאותם הובילו משרד המודיעין ומשמרות המהפכה** (עוד לפני הקמת כוח קדס).

(2) **בשנים האחרונות נחלו כוח קדס וארגון חזבאללה רצף של כישלונות בניסיונותיהם לבצע פעולות טרור נגד ישראל כנקמה על הריגת עמאד מע'ניה ומותם של מדעני גרעין איראניים**, המיוחסים לישראל. רצף זה נקטע ב"הצלחת" הפיגוע בבולגריה. גם הניסיונות "לחסל חשבונות" **עם מתנגדים בעולם הערבי בשנה האחרונה סוכלו או נכשלו** (ניסיון חיסול שגריר סעודיה בארה"ב וניסיונות פגיעה ביעדים בחריניים וסעודיים).

(3) אולם למרות רצף הכישלונות הפגינה איראן **נחישות ותעוזה**. היא המשיכה להפעיל את כוח קדס על מנת להוציא לפועל פיגועי טרור נגד ישראל ברחבי העולם והיא **עלולה לשאוב עידוד, להערכתנו, כתוצאה מ"הצלחת" הפיגוע בבולגריה**.

ב. הקמת תשתיות טרור:

(1) כוח קדס הצליח במאמץ מתמשך רב-שנתי **לבנות תשתיות צבאיות נרחבות עבור חזבאללה בלבנון** (בשיתוף פעולה עם סוריה), עבור ארגוני הטרור הפלסטינים ברצועת עזה (בדגש על חמאס והג'יהאד האסלאמי בפלסטין) ועבור המליציות השיעיות המופעלות על ידו בעיראק. במידה פחותה של אינטנסיביות פועל כוח קדס לבסס יכולות דומות בגזרות נוספות דוגמת אפגניסטן.

(2) תשתיות אלו כוללות ארסנל של כ-60,000 רקטות ברשות חזבאללה בלבנון ואלפים רבים של רקטות ברשות ארגוני הטרור ברצועת עזה. רקטות אלו מאיימות על העורף הישראלי, ועתידות להיות מופעלות, בראייה האיראנית, על פי שיקולי האסטרטגיה האיראנית (בתסריט הגנתי, כתגובה על תקיפה של איראן, ובתסריט התקפי, במסגרת פעולות איראניות יזומות).

(3) גם הקמת והפעלת מליציות שיעיות בעיראק, (ובמידה מסוימת באפגניסטאן), שפעלו נגד ארה"ב ובעלות בריתה המערביות עד ליציאת הצבא האמריקאי, נתפסת ע"י המשטר האיראני כסיפור הצלחה: היא תרמה לחיזוק ההשפעה הפוליטית האיראנית בעיראק בעידן שלאחר הנוכחות הצבאית האמריקאית, גרמה לנפגעים רבים לצבא ארה"ב והחישה את יציאתו של צבא ארה"ב מעיראק.

נספח

פיגועים וניסיונות פיגוע נגד יעדים ישראלים/ יהודים ע"י כוח קדס/ חזבאללה מאז מאי 2011

כללי

1. להלן טבלה המסכמת פיגועים/ניסיונות פיגוע, שלהערכתנו בוצעו ע"י כוח קדס/חזבאללה ברחבי העולם. זאת מאז מאי 2011, נקודת זמן רב איראן וחזבאללה האיצו והגבירו כנראה את מאמציהם לביצוע פיגועים. יש לקחת בחשבון, כי הרשימה המופיעה בטבלה אינה מלאה וכי בוצעו ניסיונות פיגוע שנכשלו או סוכלו במדינות נוספות, שאינם מופיעים בטבלה.

מדינה	תאריך	אופי הפיגוע	הערכת הגורם המבצע
תורכיה	26 במאי 2011	✓ ניסיון התנקשות בחייו של הקונסול הישראלי באיסטנבול באמצעות פיצוץ מטען. שמונה אזרחים תורכיים נפצעו. ניסיון ההתנקשות הינו המשך לניסיונות פיגוע קודמים נגד יעדים ישראלים בתורכיה במהלך 2009 ו-2010.	כוח קדס באמצעות חזבאללה.
אזרבייג'אן	24 בינואר 2012 מאי 2012 מאי 2008	✓ סוכל ניסיון התנקשות בחיי שני אישים יהודיים בבאקו (מנהל בית ספר ורב). ✓ בכלי תקשורת דווח, על ניסיון פיגוע במהלך תחרות האירוביזיון בבית מלון בו שכנה, בין השאר, המשלחת הישראלית, שהשתתפה באירוע. ✓ סוכל ניסיון פיגוע נגד שגרירות ישראל בבאקו.	כוח קדס באמצעות סיעים מקומיים חזבאללה
הודו	13 בפברואר 2012	✓ ניסיון התנקשות בחייו של נציג משרד הביטחון בניו דלהי באמצעות הצמדת מטען חבלה מגנטי למכוניתו ע"י רוכב אופנוע. במכונית ארע פיצוץ. אשת שליח משרד ביטחון נפצעה.	כוח קדס
גיאורגיה	13 בפברואר 2012	✓ ניסיון התנקשות בחייו של דיפלומט ישראלי בטבילסי באמצעות הצמדת מטען חבלה מגנטי למכוניתו. המטען נוטרל.	כוח קדס
תאילנד	14 בפברואר 2012	✓ ניסיון התנקשות בחייו של דיפלומט ישראלי בבנגקוק באמצעות הצמדת מטען חבלה מגנטי למכוניתו. הפיגוע נכשל בתוצאה מ"תאונת עבודה".	כוח קדס. שלושה אנשים הנושאים דרכון איראני נעצרו.

כוח קדס באמצעות חזבאללה.	✓ פיגוע נגד יעד ישראלי בבנגקוק באמצעות מטען\מטעני חבלה את האתר נוהגים לפקוד תיירים ישראלים	אמצע ינואר 2012	
כוח קדס	✓ נעצרו 2 פעילים של כוח קדס, שהיו קשורים להכנות לפיגוע בקניה.	תחילת יולי 2012	קניה
חזבאללה	✓ נעצר מחבל, שאסף מידע על טיסות או אוטובוס תיירים ישראלים לקראת ביצוע פיגוע.	7 ביולי 2012	קפריסין
חזבאללה	✓ פיגוע באוטובוס שהסיע נופשים ישראלים בעיירת הנופש בורגס באמצעות מטען נפץ (שכלל הנראה התפוצץ טרם זמנו בחלקו האחורי של האוטובוס וגרם למותו של המחבל במה שמכונה "תאונת עבודה"). ✓ בפיגוע נהרגו חמישה ישראלים ונהג האוטובוס המקומי. כמו כן נפצעו 36 אנשים 3 מהם באורח קשה.	18 ביולי 2012	בולגריה